

Коментарі
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
щодо звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи
освітньо-професійної програми 20081 Туризм
рівень вищої освіти: бакалавр, спеціальність 242 – Туризм

Ми вдячні експертам за ґрунтовні обговорення, слушні пропозиції та відзначені сильні сторони ОПІ Туризм. Співпраця з експертною групою була змістовною й продуктивною. Рекомендації слугуватимуть покращенню реалізації ОП та її подальшому вдосконаленню у відповідності до цілей ОП й узгоджень зі стейкхолдерами. Водночас ми маємо певні коментарі щодо окремих позицій звіту:

Звіт ЕГ	Відповідь КНУТШ
<p>Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення</p> <p>Серед основних недоліків освітньої програми ЕГ відзначає: - обмеженість здобувачів освіти в можливості формувати індивідуальну освітню траєкторію, - неврегульованість питання визнання результатів навчання отриманих під час неформальної освіти, відсутність прикладів такого визнання, - низький рівень репрезентативності та інформаційності опитувань здобувачів освіти, - недоступність на сайті факультету частини робочих програм нормативних дисциплін, - відсутність єдиної цифрової платформи організації навчання (напр. Moodle, Google Classroom, або ін.) для організації перш за все дистанційних елементів навчання. - низький рівень розуміння здобувачами освіти поняття "академічна доброчесність" та наслідків, що можуть слідувати за її порушення, неповна відповідність декількох викладачів освітній компоненті, що вони забезпечують, - непоінформованість здобувачів освіти про розроблену та затверджену процедуру розгляду та врегулювання конфліктних ситуацій, залежність доступності сайту факультету, що містить всю інформацію про ОП (в тому числі оперативну необхідну здобувачу освіти) від стабільності електропостачання та провайдера мережі Інтернет. ЕГ рекомендує: - розширити перелік дисциплін вільного вибору з можливістю здобувачів обирати ОК з загальноуніверситетського каталогу; переглянути організаційну модель викладання вибірковок дисциплін (наприклад, поєднувати в одній групі студентів різних факультетів) з метою забезпечити право КОЖНОГО здобувача освіти формувати свою траєкторію навчання. - на підставі Наказу МОНУ</p>	<p>Ми не згодні із більшістю зауважень</p> <p>1) твердження про «обмеженість здобувачів освіти в можливості формувати індивідуальну освітню траєкторію» не відповідає дійсності – в здобувачів освіти КНУТШ ці можливості ширші ніж в більшості інших ЗВО України – вони можуть обрати практично будь-яку з дисциплін КНУТШ.</p> <p>2) врахування чи не врахування результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти саме по собі не є ні слабкою ні сильною стороною програми. Сильною чи слабкою стороною може бути належне дотримання цілей програми і вимог забезпечення якості освіти при такому перерахуванні.</p> <p>3) опитування здобувачів здійснюються у повній відповідності до вимог такого роду опитувань в галузі освіти, наші анкети відповідають європейському рівню. А самі опитування здійснюються фахівцями-соціологами із досвідом роботи у тому числі в міжнародному контексті.</p> <p>4) Google Classroom і Moodle не можуть забезпечити єдину для всього університету платформу – вони використовуються в межах програм і структурних підрозділів на тому рівня який необхідний.</p> <p>5) Щодо низької поінформованості студентів щодо вирішення конфліктних ситуацій – при викладанні дисципліни «Вступ до університетських студій» в частині, яку забезпечує кафедра, основна увага концентрується саме</p>

Звіт ЕГ	Відповідь КНУТШ
<p>«Про затвердження порядку визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» розробити та впровадити відповідний внутрішній нормативний акт, що передбачатиме чітку та зрозумілу для здобувачів освіти процедуру визнання; разом зі студентським самоврядуванням поширити цю інформацію серед здобувачів освіти та викладачів ЗВО, - розробити систему мотиваційних важелів, що сприятимуть підвищення рівня участі здобувачів освіти в опитуваннях, - в умовах відсутності в університеті єдиної навчальної платформи забезпечити наявність на сайті факультету необхідного здобувачам освіти НМК всіх нормативних дисциплін ОП, - провести аналіз наявних цифрових рішень (навчальних платформ) з метою визначення оптимального для ЗВО та ОП та використовувати їх в організації навчального процесу та інформуванні здобувачів освіти щодо їх поточної успішності, завданнях, т.і., разом зі студентським самоврядуванням популяризувати питання академічної доброчесності (не зупиняючись виключно на боротьбі з плагіатом) та нормативно затвердженої в ЗВО процедури розгляду та врегулювання конфліктних ситуацій, - розглянути варіант розміщення сайту факультету на сторонньому хостингу або передбачити альтернативне електропостачання та альтернативного провайдера підключення до мережі Інтернет задля забезпечення безперервного доступу до інформації, що міститься на сайті.</p>	<p>на вивченні діючих в університеті документів. Які регламентують студентське життя протягом навчання, в першу чергу «Положення про організацію навчального процесу», «Етичний кодекс університетської спільноти» та ін. 5) зауваження про сайт факультету і університету неприйнятні – і мережа університету і його ресурси до останнього моменту були одними із найкраще забезпечених в країні, збої під час ракетних атак і пошкоджень інфраструктури міста, на період яких прийшовся візит ЕГ, вважати недоліком програми можуть лише абсолютно упереджені люди. Відповідні рекомендації Університет не вважає за можливе виконувати.</p>
<p><i>Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:</i></p>	
<p>Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм. Цілі ОП корелюють з сучасними тенденціями розвитку ринку праці, зокрема такими важливими як формування конкурентоспроможних фахівців, що володіють сучасними інформаційними технологіями в туризмі, іноземною мовою професійного спілкування. Під час зустрічі 3 з академічним персоналом ОП «Туризм», було з'ясовано, що на кафедрі здійснюється моніторинг тенденцій розвитку спеціальності.</p>	<p>Результати моніторингу враховуються при модернізації ОП, але це не є копіюванням чи запозиченням певного досвіду, а є результатом узагальнення вітчизняної і зарубіжної (доступної членам кафедри і робочої групи. А також стейкхолдерам) практики підготовки кадрів</p>

Звіт ЕГ	Відповідь КНУТШ
<p>Це відображено в наукових публікаціях викладачів та їх участю у міжнародних та всеукраїнських конференціях. Кафедра виступає організатором міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій, в яких розглядаються актуальні галузеві аспекти туризму. Крім того, як повідомила О.О. Любіцева здійснюється моніторинг освітніх програм, які реалізуються в ЗВО в різних країнах світу. ЕГ з'ясувала, що інформація про використання результатів моніторингу національних та закордонних освітніх програм для модернізації ОПП "Туризм" не відображена в чинній її редакції. Остання редакція ОПП "Туризм" була зумовлена прийняттям стандарту для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 "Туризм". ОПП "Туризм" містить такі нормативні компоненти як "Туристичне країнознавство", "Навчальна практика з туристичного орієнтування та краєзнавства", програми яких передбачають досягнення ПРН з урахуванням регіонального контексту. Регіональний контекст знаходить відображення в освітній компоненті "Сільський туризм" та наукових працях Н.М Матвієнко, що забезпечує її викладання. Сильною стороною ОПП "Туризм", що формує її конкурентоспроможність є її географічне спрямування</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.</p> <p>відсутні</p>	
<p>Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:</p>	
<p>4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.</p> <p>Дисципліни на вибір здобувачів вищої освіти згруповані у 2 вибіркових блоки за професійним спрямуванням (1.«Міжнародний туризм», 2.«Організація туристичної діяльності»), що становить 45 кредитів ЄКТС, а також у 5 переліках, кожен з яких складається з 3 освітніх компонентів (по 3 кредити ЄКТС кожна), що становить 15 кредитів ЄКТС. На зустрічі зі студентами, ЕГ з'ясувала, що для формування освітньої траєкторії, що пов'язане з вибором блоку та</p>	<p>Члени ЕГ роблячи свої висновки не врахували що здобувачі освіти зовсім не зобов'язані обирати з вибіркових блоків та переліків запропонованих в програмі і навчальному плані – ця пропозиція є лише рекомендацією розробників програми. Студенти мають повне право взагалі нічого не обирати із цих переліків, а обирати дисципліни із інших програм факультету та університету. Обмеження встановлені університетом на кількість здобувачів в групі унеможливають ситуацію коли здобувач обере дисципліну, а Університет не зможе забезпечити її викладання. З врахуванням кількості програм різного профілю які</p>

Звіт ЕГ	Відповідь КНУТШ
<p>переліку освітніх компонентів групі студентів доводиться фактичного домовлятися між собою щоб здійснити вибір. На зустрічі 8 директор навчально-методичного центру організації освітнього процесу А.М. Пижик повідомив, що 1) здобувачі можуть зробити вибір як вони вважають за потрібне, а університет діє відповідно до чинного "Положення про порядок реалізації студентами Київського національного університету імені Тараса Шевченка права на вільний вибір навчальних дисциплін", затвердженого 03 грудня 2018 р. (https://cutt.ly/eMT8VgN); 2) університет не може собі дозволити формувати малокомплектні групи, відповідно мінімальна чисельність групи яка необхідна для викладання дисципліни з переліку - 25 студентів, для блоку - 10 студентів; 3) реалізація процедур вибору документується у формі заяв студентів і покладена на структурні підрозділи. ЕГ звертає увагу на необхідність перегляду процедури формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачами освіти ОП "Туризм", адже існуюча процедура не повною мірою забезпечує вільний вибір здобувачів.</p>	<p>одночасно реалізуються в університеті будь-який студент може обрати і прослухати необхідну йому дисципліну.</p>
<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2. Здобувачі вищої освіти обмежені в можливості сформувати індивідуальну освітню-траєкторію. ЕГ пропонує розширити перелік дисциплін вільного вибору з університетського каталогу з можливістю здобувачів ОПП "Туризм" обрати ОК з усього переліку що викладаються в ЗВО. Рівень відповідності Критерію 2. Рівень В</p>	<p>Твердження про «обмеженість здобувачів освіти в можливості формувати індивідуальну освітню траєкторію» не відповідає дійсності – в здобувачів освіти КНУТШ ці можливості ширші ніж в більшості інших ЗВО України – вони (процедура 3.7. Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка https://www.knu.ua/pdfs/official/Quality-assurance-system-of-education-and-educational-process.pdf) можуть обрати практично будь-яку з дисциплін КНУТШ .</p>
<p>Критерій 3 Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання</p>	
<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3. Питання визнання результатів навчання отриманих під час неформальної освіти в ЗВО не вноормовано, приклади такого визнання відсутні. ЕГ рекомендує розробникам ОП практично реалізувати</p>	<p>Не можемо погодитись із формулюванням слабкої сторони – врахування чи не врахування результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти саме по собі не є ні слабкою ні сильною стороною програми. Сильною чи слабкою стороною може бути належне</p>

Звіт ЕГ	Відповідь КНУТШ
<p>принципи визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 3.</p> <p>Рівень В</p>	<p>дотримання цілей програми і вимог забезпечення якості освіти при такому перезарахуванні.</p> <p>Наказ Міністерства освіти і науки України за №130 від 16 березня 2022 року «Про затвердження порядку визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти», який відкриває для університетів можливість перезарахування результатів навчання здобутих у неформальній освіті (до цього часу будь-які дії з такого перезарахування були незаконними) набрав чинності тільки 23 вересня 2022 року. Університет сформував робочу групу для розробки свого документу з цього питання (розпорядження ректора «74 від 14.09.2022 року). Розроблений робочою групою проект Положення «Про валідацію і визнання результатів навчання здобутих у процесі неформальної та/або інформальної освіти у програмах вищої та фахової передвищої освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка» (в Університеті є 2 коледжі) проходить етап обговорення і буде поданий на затвердження Вченою Радою до завершення 1-го семестру 2022/2023 навчального року. Принагідно зазначимо, що оскільки до цього часу перезарахування результатів здобутих у процесі неформальної та/або інформальної освіти як цілісних компонент програми в Університеті не здійснювалось, то загроз втрати якості освіти за програмою не виникало.</p> <p>За визначенням Ради ЄС програми неформальної освіти створюють додаткові можливості формування освітньої траєкторії для здобувачів і є викликом для програм формальної освіти. ЗВО, як заклади формальної освіти, мають враховувати потреби студентів, однак мають бути самодостатніми. Програма яка не може бути реалізована на високому рівні без пере адресації здобувачів на програми</p>

Звіт ЕГ	Відповідь КНУТШ
	неформальної освіти є неповноцінною і є обманом студентів.
<p>Критерій 4 Навчання і викладання за освітньою програмою</p>	
<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.</p> <p>Доволі низький рівень репрезентативності та інформаційності опитувань здобувачів освіти (проходять менш як 50% ЗО). ЕГ рекомендує розробити мотиваційні важелі для студентів якісно та відверто заповнювати опитування. Недоступність на сайті факультету частини робочих програми нормативних дисциплін, що включені в ОП.</p> <p>Відсутність єдиної цифрової платформи організації навчання (напр. Moodle, Google Classroom, або ін.) для організації перш за все дистанційних елементів навчання.</p>	<p>Щодо активності студентів в опитуваннях: викладачі та зав.кафедри не впливають на цей процес, понад те вони від нього відсторонені для уникнення конфлікту інтересів. Не зрозуміло чому ЕГ вважає участь здобувачів в опитуваннях низькою – згідно європейських практик участь 25-30% є більш ніж достатньою. Опитування здійснюється лабораторією соціологічних і освітніх досліджень, яка розсилає запрошення на персональні скриньки студентів. Студенти інформуються про такі опитування, так само як і про наявність «скриньки довіри» на сайті університету і кафедри, куди вони можуть подавати свої пропозиції з різних питань організації навч.процесу.</p> <p>Щодо єдиної платформи – в організації освітнього діловодства діє єдина платформа Triton (з її допомогою, до речі, здобувачі освіти можуть зробити електронну заявку щодо вибору дисциплін). В навч.процесі забезпечується академічна свобода викладачів. Викладачі мають можливість використовувати зручну для них платформу. Зокрема, не всі рекомендовані платформи дають можливість підвантажувати картографічний матеріал і працювати з ним, то викладачі використовують й інші навчальні платформи (наприклад, Class Time, на який можна завантажити в тести картографічний матеріал). Крім того, по завершенні лекцій в режимі он-лайн. Студентам надсилаються записи і презентації. Також на гугл-диску наявні всі матеріали, необхідні студенту для підготовки до іспиту/заліку (наприклад, матеріали з дисциплін нормативного і вибіркового блоків. Які викладає на даній ОП проф. Любіцева О.О. доступні студентам за посиланнями Організація готельного господарства (google.com); Основи туризмознавства (google.com); Географія населення і розселення (google.com); Географія культури і релігії</p>

Звіт ЕГ	Відповідь КНУТШ
	(google.com)
<p>Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність</p>	
<p>Загальний аналіз щодо Критерію 5: Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5. Проходження всіх форм контролю в дистанційному форматі, що унеможлиблює створення тиску на студента або прояв необ'єктивності з боку викладача. Наявність нормативно затвердженої процедури оскарження результатів оцінювання результатів навчання. Використання ліцензійного програмного забезпечення Unichesk для перевірки кваліфікаційних робіт. Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5. Низький рівень розуміння здобувачами освіти поняття "академічна доброчесність" та наслідків, що можуть слідувати за її порушення. ЕГ рекомендує активізувати популяризацію поняття та проявів академічної доброчесності серед ЗО. Рівень відповідності Критерію 5. Рівень В</p>	<p>Студенти ознайомлюються з вимогами щодо дотримання академічної доброчесності з курсу Вступ до університетських студій і з Положення про організацію освітнього процесу (https://www.knu.ua/pdfs/official/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf) в розділах 7,8,9 виписані вимоги до дотримання академічної доброчесності і відповідальність здобувачів за їх порушення.</p> <p>Гарант, НПП і зав.каф. посилять роботу серед студентів щодо розуміння сутності доброчесності.</p>
<p>Критерій 6. Людські ресурси:</p>	
<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6. Часткова відповідність декількох викладачів освітній компоненті, що вони забезпечують (Степанець І.О. "Організація діяльності туристичного підприємства", Щпарага Т.І. "Міжнародні організації в туризмі", Михайленко Т.І. "Організація екскурсійних послуг", Гринюк Д.Ю. "Організація дозвілля й анімації в туризмі", Сировець С.Ю. "Організація транспортного обслуговування в туризмі"). ЕГ рекомендує залучати до викладання ОК викладачів, що мають підтвердження своєї відповідності освітній компоненті, а викладачам активніше публікувати результати своїх наукових досліджень за темою освітньої компоненти, що вони забезпечують. Рівень відповідності Критерію 6. Рівень В</p>	<p>Туризм як освітній і науковий напрямок формується на основі мультидисциплінарності. І саме кафедра країнознавства та туризму весь час свого існування (з 1990 р.) стверджує саме цей підхід. Тому твердження, що представники географічної науки, за наявності відповідного практичного досвіду та/або наукових напрацювань у відповідній сфері не можуть забезпечити кваліфіковане викладання і дослідження з туризму є щонайменше дискусійним.</p> <p>Питання підвищення кваліфікації та професійного розвитку викладачів регулюються як Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (https://www.knu.ua/pdfs/official/Quality-</p>

Звіт ЕГ	Відповідь КНУТШ
	assurance-system-of-education-and-educational-process.pdf так і спеціальним Положенням про підвищення кваліфікації педагогічних та Науково-педагогічних працівників (http://senate.univ.kiev.ua/?p=1997)
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	
Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7. 1. Заклад освіти не використовує цифрові платформи з організації дистанційного навчання, Експертна група рекомендує провести аналіз наявних цифрових рішень з метою визначення оптимального для ЗВО та освітньої програми та використовувати їх в організації навчального процесу та інформуванні здобувачів освіти щодо їх поточної успішності, завданнях, т.і.. 2. Здобувачі освіти не поінформовані про розроблену та затверджену процедуру розгляду та врегулювання конфліктних ситуацій, Експертна група рекомендує вжити заходів задля ознайомлення студентів з політикою університету з цього приводу та внутрішніми нормативними документами, що врегульовують процедуру розгляду та врегулювання конфліктних ситуацій. Рівень відповідності Критерію 7. Рівень В	Практика показала що запровадити єдину платформу яка б задовольняла програми понад 50 спеціальностей за трьома рівнями освіти в двох десятках структурних підрозділів, без спеціальної розробки такої платформи неможливо. Щодо сьогоденної ситуації – відповідно забезпеченню академічної свободи, викладачі не обмежені у виборі засобів, в т.ч.ч цифрових, у забезпеченні навчального процесу. На програмі використовуються різні засоби, залежно від профілю дисциплін.
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	
Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8. Результати опитування студентів, наперед визначені менеджментом ЗВО, як недостатньо професійні для їх врахування. Не сформована суб'єктність студентського самоврядування щодо дієвої участі в процедурах перегляду ОПП. ЕГ рекомендує розробити механізм відслідковування кар'єрного шляху випускників ОП. Рівень відповідності Критерію 8. Рівень В	Твердження «Результати опитування студентів, наперед визначені менеджментом ЗВО, як недостатньо професійні для їх врахування» є неправдивим. Університет стверджує (і саме це доводилось до відома ЕГ) що розробником програми може бути лише особа яка має кваліфікацію щонайменше того ж рівня. Водночас зворотній зв'язок від студентів є дуже цінним з точки зору оцінки програми і необхідності внесення змін. Відповідна робота здійснюється постійно. Наприклад, кафедра проводить регулярні зустрічі з випускниками (у довоєнний і доковідний період) – це День географа (день факультету) в останню суботу березня і День туризму 27

Звіт ЕГ	Відповідь КНУТШ
	<p>вересня. Крім того, випускники залучаються до зустрічей зі студентами, як бази для проходження виробничих практик, як стейкхолдери при удосконаленні ОП (що, власне, й засвідчила ЕГ), а також залучаються до роботи з профорієнтації. суб'єктність студентського самоврядування щодо дієвої участі в процедурах перегляду ОПП визначена в Положенні про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (https://www.knu.ua/pdfs/official/Quality-assurance-system-of-education-and-educational-process.pdf - процедури 3.2, 3.5, 3.8-3.10 тощо)</p>
<p>Критерій 9. Прозорість та публічність:</p>	
<p>Загальний аналіз щодо Критерію 9: Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9. Високу якість внутрішніх нормативних документів, що встановлюють правила та регулюють права та обов'язки учасників освітнього процесу, обрання ефективних каналів комунікації, що забезпечують донесення цих правил, прав та обов'язків до основних стейкхолдерів. Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9. З розв'язанням Російською Федерацією війни та її атаками на критичну інфраструктуру українських міст доволі часто сайт університету та факультету є недоступними через відсутність електропостачання. Експертна група рекомендує розглянути варіант розміщення сайту факультету на сторонньому хостингу або вирішити питання альтернативного електропостачання та провайдеру підключення до мережі Інтернет задля забезпечення безперервного доступу до інформації, що міститься на сайті - ??? Рівень відповідності Критерію 9. Рівень В</p>	<p>Відповідь – всі члени колективу факультету і кафедри користуються корпоративною поштою, що є вимогою університету, якої дотримуються. Зауваження про сайт факультету і університету неприйнятні – і мережа університету і його ресурси до останнього моменту були одними із найкраще забезпечених в країні (він безперебійно працював весь час російської агресії до початку глобальних відключень), збої під час ракетних атак і пошкоджень інфраструктури міста, на період яких прийшовся візит ЕГ, вважати недоліком програми можуть лише абсолютно упереджені люди. Понад те, Університет вже забезпечив роботу інтернет-ресурсів і мережі у період з 8 до 20, навіть під час відключень, завдяки встановленню дизель-генераторів.</p>